

RUSYA TÜRKİYE'DE NÜKLEER SANTRAL SAHİBİ YAPILIYOR... NÜKLEERDEN ÜRETİLECEK PAHALI ELEKTRİĞE GARANTİ

Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu 13 Mayıs 2010 günü bir basın açıklaması yaparak, Rusya ile Türkiye arasında nükleer santral yapımı konusunda yapılan anlaşmanın iç yüzünü kamuoyuna aktardı.

AKP Hükümeti'nin nükleer teknoloji merkezi yaratacakları iddiasıyla başlattıkları ihale süreci Rusya'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin yapacağı yer tahsisi üzerinden Türkiye'de nükleer santral sahibi olmasına dönüştü. İmzalanan devletlerarası anlaşmaya göre nükleer santralin sahibi yüzde 100 hisseyle Rusya'nın reaktör inşa eden şirketi Atomstroyexport olacak. Hatta şirket, daha sonra yüzde 49'a kadar hisse satışı yapmayı planlıyor. Bu kapsamda Türk şirketlerinin ilgili olduğunu, ancak Avrupa'daki şirketlerle de görüştiklerini dahi açıkladılar. Yani Türkiye'nin nükleer santral konusunda geldiği nokta, kendi ülkesinde Rusya'yı nükleer santral sahibi yapmak olurken, nükleer santral kurulum süreci içinde Türkiye'ye doğalgazda bağımlı olduğu Rusya'dan bir de nükleer enerji satın alan ülke olma konumu biçildi.

AKP Hükümeti, aynı şirkete ihale yoluyla hukuka aykırı olarak nükleer santral kurdukmaya çalışmış, ancak TMMOB'un açtığı dava üzerine hukuka aykırılıklar nedeniyle ihaleyi iptal etmek zorunda kalmıştır. Şimdi ise yargı kararını, ihale ve rekabet sürecini bertaraf etmeye çalışarak, devletlerarası anlaşma yoluna başvurmuştur.

Rusya, anlaşmaya göre 1200 megavat üzerinden 4 reaktör inşa edecektir. Böylece Türkiye'de 4 bin 800 megavat kurulu güçte nükleer santral sahibi olacak Rusya buradan ürettiği elektriği de ortalama 12.35 sent gibi yüksek bir fiyat üzerinden Türkiye'ye satma garantisi elde etmiştir. 4 bin 800 megavatlık nükleer santral için 20 milyar dolarlık bir yatırım maliyeti açıklanmıştır ki, bu Rusya'nın aynı türde inşaatına başladığı santrallerin birim yatırım maliyetlerinin oldukça üzerindedir. Rusya'nın Türkiye'de sahip olacağı nükleer santralin birim yatırım maliyeti (kW başına) açıklamalara göre 4 bin 166 dolardır. İnşa aşamasında olan Nizhegorod'un birim yatırım maliyeti 1958 dolar, 2008 ve 2009 yılında iki reaktör olarak inşasına başlanan Novovoronezh 2'nin birim yatırım maliyeti 2 bin 83 dolardır. 2008 yılında bir ünitesinin inşasına başlanmış olan ve ikinci ünitesinin inşasına da bu yıl başlanılan Leningrad 2'nin birim yatırım maliyeti ise 2 bin 417 dolardır. Bunlar içinde en yüksek yatırım maliyetinin söz konusu olduğu Leningrad 2'yle karşılaştırıldığında Türkiye'de yapılacak nükleer santral yatırımı yüzde 72 daha pahalıdır. Nizhegorod'a göre ise Türkiye'de yapılacak nükleer santral yatırımının pahalılık düzeyi 2 katı aşmaktadır.

Yatırım maliyetinin yüksek tutulması, elektrik satış fiyatının da yüksek belirlenmesine yol açmaktadır. Nükleer santraldan Türkiye 12.35 sent üzerinden elektrik satın almayı garanti etmiş durumdadır. Yapılan açıklamalar, alım garantisi kapsamında müşterisi hazır olan nükleer santraldan satılacak enerjinin birim fiyatının 18.77 kuruş ile DUY denilen karaborsa fiyatına yükseltildiğini göstermektedir. Devletlerarası anlaşma yoluyla nükleer santral üzerinden 15 yıl gibi uzun vadeli olarak oldukça yüksek fiyat düzeyinin garanti edilmesiyle enerji fiyatlarında artış yapısal hale getirilmiş olacaktır. Ortalama fiyat üzerinden Türkiye, Rusya'ya 15 yılda satın alacağı 415 milyar kilovat saatlik elektrik karşılığında 51 milyar dolar ödeyecektir. Şirket, 15 yılın ardından da kurulan DUY piyasası üzerinden yüksek fiyatla satış olanağını sürdürebilecektir.

Yapılan anlaşma pek çok açıdan sorgulanmaya muhtaçtır. Öncelikle ucuz enerji üretiminin söz konusu olmadığı açıktır. Tersine yurttaşların elektrik faturalarında artışa neden olacak bir yatırımdır. Böylece yurttaşlar hem nükleer santral nedeniyle ciddi bir riskle karşı karşıya bırakılmakta, bunun karşılığında ise ekonomik anlamda bir faydadan söz etmek dahi mümkün olamamaktadır. Yapılacak nükleer santralde tamamen yetki, kontrol Rusya'ya bırakılmış olup Türkiye'nin iddia edildiği nükleer teknoloji merkezi olması da söz konusu değildir. Nükleer santral tercihi kaynak ve ülke çeşitlendirme gerekçesiyle savunulmasına rağmen, tam tersine Rusya'ya ve dış kaynağa Türkiye daha da bağımlı hale getirilmektedir. AKP Hükümeti, Rusya ile imzaladığı alım garantili nükleer santral anlaşmasıyla yerli ve yenilenebilir kaynaklarını teşvik etmek yerine Rusya'ya nükleer santral teşviği vermeyi tercih etmiştir. Bu tercihin, ekonomik ve teknolojik olarak açıklanabilir bir tarafı bulunmamaktadır. Tamamen siyasi bir tercihtir ve örtülü ilişkilerin sonucudur.

Rusya ile yalnızca nükleer santral kurulmasına ilişkin anlaşma imzalanmamış, aynı gün Başbakan'ın damadının Genel Müdürü olduğu Çalık Holding'in yürüttüğü projeye ilişkin de işbirliği anlaşması yapılmıştır. İki ülkenin enerji bakanlıkları arasında imzalanan işbirliği mutabakatı ile Karadeniz Bölgesi'ndeki ham petrolün Samsun-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı'nın önceliği temel alınarak taşınması öngörülmektedir. Böylece Çalık Holding'in projesine Rusya'dan petrol akıtılması kararlaştırılmış olmaktadır.

Ülkemizin yerli ve yenilenebilir potansiyeli henüz değerlendirilmemişken, pahalı, tehlikeli, atık sorunu bulunan, dışa bağımlı nükleer santral tercihinde bulunulması kabul edilemez.